

УДК:
351.941(485)

Прегледни
рад

ПОЛИТИЧКА РЕВИЈА
POLITICAL REVIEW
Година (XXI) VIII, vol=22
Бр. 4 / 2009.
стр. 173-186.

*Драган Ж Марковић**
Институт за политичке студије, Београд

НАЧИН И ОБЛИЦИ ФИНАНСИРАЊА ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ**

Сажетак

Основни циљ рада је да прецизно утврди разлику између државне управе и начина њеног финансирања и локалне самоуправе и начина и облика њеног финансирања и укаже на значај самодоприноса као главног извора средстава истинске локалне самоуправе. За разлику од државне управе која почива на фискалној концентрацији средстава друштвено-економску основу локалне самоуправе чини самоиницијативно удруживање средстава које се врши добровољним опредељивањем. Из заједничких потреба проистиче и заједнички интерес за удруживањем средстава да би се оне задовољиле, због чега се локална самоуправа и почела развијати најпре у срединама где је држава мало или није нимало улагала.

У анализи су коришћени одговарајућа научна литература и практична искуства финансирања локалне самоуправе као и теоријски заснован научни метод.

Кључне речи: демократизација; децентрализација; локална самоуправа

* Виши научни сарадник у ИПС, Београд

** Рад је настао у оквиру научног пројекта "Друштвене и политичке претпоставке изградње демократских институција у Србији (149057 Д), који се реализује у оквиру Института за политичке студије у Београду, а финансира Министарство за науку и технолошког развоја Републике Србије.

ПОТЕНЦИЈАЛНИ ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ

По Европској повељи о локалној самоуправи „локалне власти ће, у складу са економском политиком земље, имати право на одговарајуће сопствене изворе финансирања, којима ће располагати слободно, у оквиру својих овлашћења“.¹⁾ Права поверена локалним властима су пуна и искључива и не смеју бити ускраћена или ограничена од стране неке друге централне или регионалне власти, осим у случајевима предвиђеним законима.²⁾

У Савезној Републици Немачкој „све општине имају заједничку структуру буџета: свака општина убира приходе од пореза, наплаћује таксе и доприносе, добија средства од покрајине и остварује друге приходе по основу привредне делатности, учешћа у капиталу других правних субјеката, уговора о закупу итд... Известан удео општинског буџета се финансира и путем подизања кредита“.³⁾

По Уставу Шпаније, извори прихода локалне самоуправе су: порези које јој у потпуности или делимично уступа држава; доплата на државне порезе и друге уделе у државном приходу; сопствени порези; трансфери из међутериторијалног клириншког фонда и друга давања на терет државног буџета; приходи по основу сопствених непокретности и приватног дохотка; камате на кредите.⁴⁾

У Шведској општине имају важан положај јер су одговорне за извршавање главног дела социјалног програма. Њихове активности се финансирају претежно (са око 60%) из локалних пореза.⁵⁾

Локалне власти у Норвешкој су постале извршиоци програма државе социјалног старања, па су њихове активности и буџет знатно повећани. Државна давања учествују са око 38% у укупном приходу локалне самоуправе. Локални порези су учествовали са око 47%, а остатак је прибављен таксама и опорезивањем крајњих корисника.⁶⁾

1) *Европска повеља о локалној самоуправи* (чл. 9, т. 1.), Стразбур, 15. октобар 1985.

2) Исто, чл. 4., тач. 4.

3) *Упоредна искуства локалних самоуправа*, зборник, Магна агенда, Београд, 2002., стр. 24.

4) Види: исто, стр. 74/5.

5) Исто, стр. 89.

6) Исто, стр. 113.

Локална самоуправа у Енглеској је данас финансијски више зависна него независна. Тек око 41% својих текућих расхода може да покрије из сопствених средстава, а другу половину из државних субвенција. Од 1990. године уместо пореза на имовину утврђен је порез који плаћа сваки пунолетни становник. Други извор локалних прихода је једнообразни порез на пословање.⁷⁾

Општине у Швајцарској имају „висок степен финансијске аутономије, коју чине три компоненте: сопствени извори прихода, обим средстава која потичу из тих извора и слобода располагања сопственим средствима“.⁸⁾ Најзначајнији извор прихода су локални порези на некретнине. Други извор прихода су субвенције или трансфери који се преко кантона додељују општинама.⁹⁾

Локална самоуправа у Француској се финансира из локалних пореза, дотација и допунских средстава државног буџета, кредита и из мешовитих извора, а у Италији у изворе локалних прихода спадају: сопствени порези, таксе и накнаде за јавне службе, учешће у државним и регионалним порезима, државни трансфери, средства за инвестиције и др.¹⁰⁾

У САД најзначајнији извор локалних прихода су порези, пре свега на имовину. Локални приходи опадају, а нарочито они из сопствених извора, јер „држава је слободна да заводи све врсте пореза који нису уставом забрањени, а локалне јединице само оне које им држава одобри“.¹¹⁾

У изворе локалних прихода у Србији средином 19. века (1839-1878) спадале су таксе од касапница, кантара, механа, дућана, панађура, жиropaђа и сл. Уз одобрење владе, општине су могле заводити и прирезе. За веће издатке (зидање цркве, школе и сл.), општине су морале имати одобрење централних власти.¹²⁾

Устав Краљевине Србије од 1888. године прописује да се никакав окружни и срески порез не може установити без одобрења окружне скупштине, а општински без одобрења збора, што је вре-

7) Види: Маринковић, Радивоје, *Локална самоуправа*, Институт за политичке студије, Београд, 1998., стр. 93/4.

8) Исто, стр. 106.

9) Исто, стр. 106., 107.

10) Исто, стр. 137. и стр. 149.

11) Исто, стр. 170.

12) Исто, стр. 205.

дело и за задуживање. Утврђује се и да округ, срез и општина могу имати своју имовину.¹³⁾

У Краљевини СХС (1921-1929) редовни извори прихода среза и области су: приходи од имања; приходи од разних установа, завода, предузећа и радова; самостални порези и таксе; прирез и државни порез. У ванредне приходе су спадали: приходи од продатих имања; зајмови, помоћ и државне дотације; поклони, завештања и др.¹⁴⁾

Приходи општина у Југославији (1946-1991) били су: доприноси из личног дохотка, дохотка од пољопривреде и других самосталних делатности, интелектуалних и других услуга; порези на промет производа и услуга, приход од имовине и имовинских права; комуналне, административне и судске таксе; самодопринос.¹⁵⁾

У периоду 1974-1990. југословенске општине су „имале пуну финансијску аутономију коју су чиниле две компоненте: сопствени извори прихода и самосталност у располагању. Неразвијене општине које средствима из сопствених извора нису могле покрити трошкове обављања послова из своје надлежности, полагале су право на допунска средства из републичког фонда“.¹⁶⁾

Од 1990. године у Србији су присутне тенденције супротне развојно-демократским процесима развијеног света. „Општине у Србији су финансијски зависне од централне власти. Модел финансирања је централизован, нефлексибилан и архаичан“.¹⁷⁾ Пошто су општине финансијски зависне од централне власти, влада одређује проценат и фиксни износ пореза за сваку општину.¹⁸⁾

Централистички начин задовољавања друштвених потреба искључује колективну друштвену акцију. Друштвено повезивање се врши по вертикали путем хијерархијске субординације којом се обухватају сви друштвени субјекти. Друштвена активност се централистички усмерава према циљевима који се посреднички утврђују независно од воље грађана.

У складу са тим, готово све важније делатности локалне (само)управе се финансирају преко републичког буџета. На тај начин

13) Исто, стр. 224.

14) Исто, стр. 255.

15) Исто, стр. 287.

16) Исто, стр. 305.

17) *Упоредна искуства локалних самоуправа*, исто, стр. 265.

18) Исто, стр. 265/6.

општине и градови „практично не одлучују ни о својим приходима, ни о својим расходима. Тако је Република прописала из којих се прихода финансирају општине и градови, тако да они не могу да уведу ниједан приход по својој вољи. Затим, код највећег броја прихода све релевантне одлуке (стопе пореза, такса и накнада, олакшице и ослобођења) доноси Република, чак и за локалне приходе, тако да општина и град не могу да воде практично никакву политику прихода ... Једини изузеци су локалне комуналне таксе и, делимично, накнада за коришћење комуналних добара ..., али је и ту Република прописала горњу границу. Код расхода, Република је прописала шта се има финансирати на нивоу општина и градова, тако да је и ту ликвидирана њихова слобода да одлучују о својим пословима. Чак ни укупан обим прихода и расхода није у надлежности општина, односно града, јер Република својим билансима јавне потрошње одлучује о томе. Таквим системом општине и градови су учињени зависним од републичког нивоа и, практично, сведени на продужетак републичке управе у финансијском и функционалном смислу“.¹⁹⁾

Према Закону о локалној самоуправи, јединица локалне самоуправе има на располагању изворне и уступљене јавне приходе, трансферна средства из буџета Републике Србије и допунске изворе прихода. Изворни јавни приходи намењени су за финансирање изворних функција јединица локалне самоуправе, а уступљени јавни приходи треба да покрију обављање поверених функција и послова.

Изворне приходе локалне самоуправе чине: локалне административне и комуналне таксе, накнаде и самодопринос; концесије и донације; јавно задуживање и приходи које локална самоуправа оствари привредним и непривредним активностима. Бројне локалне комуналне таксе у потпуности припадају јединици локалне самоуправе која самостално утврђује њихову величину.

Уступљени јавни приходи представљају значајан извор прихода за локалну самоуправу. Република уступа приходе од пореза остварених на територији јединице локалне самоуправе и то: од пољопривреде и шумарства, од самосталне делатности, од непокретности, од игара на срећу, од осигурања, од дела пореза на зараде, од других прихода у складу са законом.

19) Беговић, Борис, Ваџић, Зоран, Мијатовић, Бошко, Симић, Александар, *Управљање локалном заједницом*, Центар за либерално-демократске студије, Београд-Смедеревска Паланка, 2000., стр. 86.

Износ *трансферних средстава* се распоређује према броју становника, броју деце обухваћене друштвеном бригом о деци, броју објеката друштвене бриге о деци, према степену развијености и величине јединице локалне самоуправе. Јединицама локалне самоуправе уступају се и делови прихода од једног броја накнада за коришћење добара од општег интереса: за коришћење минералних сировина, за изградњу, одржавање и коришћење локалних путева, за коришћење шума и шумског земљишта кад се даје за испашу, за промену намене пољопривредног земљишта.²⁰⁾

Потенцијални извор средстава у локалној заједници су приходи предузећа, установа, задруга и др. које са локалном заједницом заједнички користе одређене објекте, простор и услуге, односно послују на њеном подручју. Могућности сарадње локалних заједница са таквим корисницима нису ни издалека искоришћене, а уколико сарадња и постоји њихови међусобни односи најчешће нису регулисани и обично се дефинишу као међусобно помагање и онда када је у питању голи интерес. Зато се дешава да предузећа користе објекте локалне заједнице и онда када у њихову изградњу и одржавање ништа не улажу.

Уколико локална заједница и организације на њеном подручју одређене објекте заједнички користе, заједнички би морале бринути и о њиховој изградњи и одржавању, и то сразмерно њиховом коришћењу. Те односе би требало уредити уговором којим би се искључила могућност да било који корисник објекте од заједничког интереса користи на рачун других корисника. Тиме би се знатно повећао интерес за заједничка улагања у изградњу и одржавање таквих објеката.

Значајан извор средстава локалних заједница су приходи од услуга које услужне организације пружају грађанима, другим организацијама и осталим корисницима на подручју или ван подручја локалне заједнице. Цене услуга не би требало образовати на основу социјалних већ на основу економских критеријума, које ће даваоцима услуга, без обзира на њихов власнички статус, обезбеђивати не само покривање неопходних, економски оправданих трошкова, него и одређену добит која ће омогућити проширивање и унапређивање њихове делатности.

Тиме се не искључује солидарност с одређеним социјално угроженим категоријама становништва, којима се могу давати од-

20) Види: Влатковић, Милан, *Изазови локалне самоуправе у Србији 1990-2006*, ДО „Локална самоуправа Србије“, Београд, 2006., стр. 275-278.

ређене повластице, укључујући и бесплатне услуге, али о томе морају одлучивати они на чији се рачун таква солидарност остварује. Под тим условом, не треба искључити ни могућност бесплатних услуга за све кориснике када је то у општем интересу.

САМОДОПРИНОС КАО ГЛАВНИ ИЗВОР СРЕДСТАВА ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ

За разлику од државне управе која почива на фискалној централизици средстава, друштвено-економску основу локалне самоуправе чини самоиницијативно удруживање средстава које се врши добровољним одређивањем.²¹⁾ Из заједничких потреба проистиче и заједнички интерес за удруживањем средстава да би се оне задовољиле, због чега се локална самоуправа и почела развијати најпре у срединама где је држава мало или није нимало улагала.

Самоиницијативно удруживање средстава за заједничке потребе најчешће се врши путем *самодоприноса* који се може изразити у новцу, роби, раду, превозничким и другим услугама зависно од потреба и могућности.²²⁾ Основица самодоприноса одређује се одлуком о завођењу самодоприноса, а ако одлуком другачије није одређено, основицу самодоприноса чине: зараде запослених, приходи од пољопривреде и шумарства и приходи од самосталне делатности на које се плаћа порез на доходак грађана, као и вредност имовине на коју се плаћа порез на имовину.²³⁾ О завођењу самодоприноса одлучују непосредно обвезници самодоприноса чије ће се потребе њиме и подмиривати. Одлука се може донети референдумом или давањем писмене изјаве и пуноважна је кад се за њу изјасни већина обвезника.²⁴⁾

Самодопринос се, у принципу, заснива на слободном удруживању рада и средстава грађана. Самим термином „самодопринос“

21) „У савременим политичким системима све се већа пажња посвећује децентрализацији органа власти. Циљ постојања децентрализованих јединица власти, јесте дерегулација моћи, и приближавање основних функција државе становништву које живи на извесној територији у којој животно, привредно, ресурсно и културно саобраћа.“ (Станковић, Владан, *Локална самоуправа и равномеран привредни развој Србије*, „Политичка ревија“, бр. 2/2008., Институт за политичке студије Београд, стр. 478.) ; Види: Вукомановић, Дејана, *Принцип грађанства у програмима политичких партија у Србији*, „Српска политичка мисао“, бр. 3/2008., стр. 161.

22) *Закон о локалној самоуправи Србије*, чл. 92.

23) Исто, чл. 93.

24) Исто, чл. 68.

изражава се принцип добровољности али и самодопринос се мора платити кад се за њега одлучи већина јер ће га користити и мањина која се изјаснила против његовог увођења. Тиме се искључује могућност да неко своје интересе остварује на рачун других, што би се сигурно дешавало кад корисници не би истовремено били и обвезници самодоприноса. Да би се остваривала, локална самоуправа се мора заснивати на принципу чистих рачуна, којим се искључује међусобно искоришћавање непосредних учесника у задовољавању заједничких потреба.²⁵⁾

Међутим, самодопринос се може заводити и по принципу солидарности тако да ко више има више и даје, при чему се и најсиромашнији грађани могу и ослобађати самодоприноса. Извршење обавезе самодоприноса може се прилагођавати могућностима обвезника. Ко није у могућности да самодопринос плати у новцу, своју обавезу у раду може заменити еквивалентним новчаним уделом.

Развој локалне самоуправе судбоносно зависи од могућности слободног удруживања средстава, које нису ограничене само материјалним стањем већ и фискалним оптерећењем грађана, јер што држава више захвата, мање остаје за слободно удруживање. Што су већи порези, то су мање могућности за самодопринос. Зато је смањивање фискалних обавеза ради ширења простора за слободну иницијативу нужан услов развоја локалне самоуправе.

Кад постоје објективне могућности за самоиницијативно удруживање средстава, нема никакве бојазни да ће оно изостајати јер о заједничким потребама нико не може бринути боље од оних о чијим се потребама заправо ради. Али да би се слободне иницијативе јављале, слободно удружена средства морају остајати на слободном располагању самих удружилаца. Власници удружених средстава морају да буду у могућности не само да их поврате већ и да о њиховом коришћењу одлучују, што је најпоузданија гаранција да ће она бити рационално коришћена.

Од свих средстава утрошених на друштвени стандард, средства самодоприноса су најрационалније коришћена иако су често отуђивана од грађана.²⁶⁾ У многим, нарочито сеоским и приград-

25) Види: Марковић, Драган, *Локална самоуправа у функцији задовољавања заједничких потреба*, „Политичка ревија“, бр. 1/2007., стр. 205-220., Институт за политичке студије, Београд

26) Највише кроз изграђене објекте електродистрибуције, ПГТ-а, здравствених станица, путева...

ским насељима, самодоприносом је изграђен највећи део објекта друштвеног стандарда, који средствима буџета вероватно не би ни били подигнути. За многе сеоске заједнице самодопринос је представљао главни, а понекад и једини извор унапређивања друштвеног стандарда С обзиром на претежно индивидуално привређивање сеоских домаћинстава, самодопринос је у сеоским заједницама и морао представљати основни извор задовољавања заједничких потреба.

Самодоприносом, као главном материјалном основом локалне самоуправе, треба да се обезбеђује не само изградња, него и функционисање објекта друштвеног стандарда, што је један од услова да удружена средства фактички остају у заједничком располагању грађана и да се од њих не отуђују као до сада. Уколико се објекти изграђени самодоприносом уступају другим корисницима који у задовољавању заједничких потреба пружају одговарајуће услуге мора се, на најповољнији начин, обезбедити повраћај вредности уложених средстава која улагачи могу и даље заједнички користити за нове намене.

Извори самодоприноса треба да буду све врсте прихода по разним основама, независно од места стицања, укључујући и приходе наших радника на привременом раду у иностранству чији чланови породице живе у конкретној локалној заједници. То се односи и на приходе свих привредних субјеката лоцираних на подручју конкретне локалне заједнице независно од врсте власништва и места њиховог седишта. Ко ће бити ослобођен од плаћања самодоприноса треба да одлучују сами грађани, али би у принципу, у финансирању заједничких потреба, морали учествовати сви који учествују у коришћењу одговарајућих услуга. То је нужан услов да принцип солидарности не дође у колизију са принципом економске рационалности.

Иницијативе за увођење самодоприноса често настају спонтано као резултат слободног опредељивања грађана. Што је активност на самоуправном задовољавању заједничких потреба више развијана, иницијативе су све чешће покретане на зборовима грађана или масовним скуповима.

Одлучивање о самодоприносу мора, већ по законским прописима, имати демократски карактер, јер се не може заводити без опредељења већине грађана. У пракси се облици овог одлучивања различити, али се, у основи, сви свODE на непосредно изјашњавање

грађана.²⁷⁾ Референдум и писмена изјава као најобухватнији облици изјашњавања истовремено су и најфреквентнији. Изјашњавање преко зборова је, због тешкоће да се окупи већина грађана, до сада знатно ређе практиковано. Поред ових, законом предвиђених облика, у пракси су се јављали и неки други облици изјашњавања грађана о самодоприносу, као што су друштвени уговор, анкета и добровољни прилози.

Без обзира на облик дефинитивног изјашњавања, у пракси се све више развија и прелиминарно договарање грађана о самодоприносу. Договори о расписивању референдума или других облика непосредног изјашњавања, све чешће се постижу на масовним скуповима грађана. То омогућава да се јавно испоље различити интереси и демократским путем утврде услови њиховог остваривања.

Самодопринос подразумева непосредно демократско одлучивање о удруживању средстава заинтересованих грађана. Другачији начин одлучивања и није неопходан јер се ради о интересима и потребама самих грађана, па и оних који се из неких разлога изјашњавају против самодоприноса.

Добровољне одлуке се, по правилу, добровољно и спроводе. Самодоприноси се уредније плаћају него порези, па су и принудне наплате ређе. Уместо спољашње принуде делује унутарња „принуда“ да се одређена потреба што пре задовољи, па се врши и узajамни утицај да се правремено извршавају заједничке обавезе, о које се оглушују само безобзирни и несавесни.

То означава виши степен социјализације у односу на традиционалну самоуправу. Савремене потребе су разноврсније и продуктивније, па је и виши ниво њиховог задовољавања, и то не само духовних него и физиолошких потреба; о њиховом задовољавању се сви старају и сви одлучују: и стари и млади, и мушкарци и жене због чега је друштвено комуницирање међу грађанима шире, разноврсније и садржајније.

У самоуправном задовољавању заједничких потреба нико није пасивни извршилац. Свако је позван да покреће иницијативе,

27) „На скуповима се окупљају сви грађани одговарајуће локалне заједнице и слободно расправљају и доносе одлуке о свим питањима од интереса за локалну заједницу (све грађане). Овакав облик функционисања непосредне локалне самоуправе појавио се најраније у Швајцарској, задржао се у већини кантона (и општина) све до данас и представља преовлађујући облик локалне самоуправе. (Суботић, Драган, *Модели организовања и управљања у локалној заједници*, „Политичка ревија“, бр. 2/2008., Институт за политичке студије Београд, стр. 455.)

расправља о покренутих питањима и предлозима, договара се и ангажује у остваривању постигнутих договора. Пре одлучивања предлози одлука иду на јавну расправу, у којој се могу оспоравати и замењивати алтернативним предлозима. При томе учесници заједничке акције ступају у међусобни дијалог, опонирају једни другима, заједнички проналазе најбоља решења и саглашавају се о њиховој прихватљивости.²⁸⁾

Кроз самоуправно задовољавање заједничких потреба успостављају се међу грађанима директни односи без ичијег посредовања и надређивања, врши се хоризонтално повезивање и тиме превазилазе традиционални односи друштвене хијерархије и субординације. За заједничку ствар и о заједничким потребама одлучују сви грађани равноправно и међу њима нема никакве друштвене субординације.

Али то је тако само кад грађани сами располажу средствима за заједничке потребе; њихова економска самосталност нужан је услов њихове политичке и самоуправне самосталности. Међутим, удружена средства путем самодоприноса најчешће се отуђују од грађана уступањем јавним предузећима, на која корисници њихових услуга, укључујући и дародавце самодоприноса, немају никаквог утицаја. Сав самодопринос за електрификацију одлазио је електропривреди, а за комуналну инфраструктуру градским комуналним организацијама иако су ретка комунална предузећа локалних заједница над којима су грађани имали контролу, много боље радила.²⁹⁾

Истинске локалне самоуправе има само уколико има средстава за слободно удруживање, а уколико се она фискалним захватањем умањују, и самоуправа се сужава. Због фискалног финансирања, стварне самоуправе нема већ на нивоу општине, или је има само толико колико се општински проблеми решавају путем самодоприноса. Уколико се грађанима средства кроз фискалне дажбине отуђују, отуђује им се и друштвена самосталност, а са тиме и могућност друштвеног утицаја на било ком нивоу.

28) „У савременим демократијама нарочито је уврежено осећање да „здравље и срећа народа веома зависе од квалитета његове локалне самоуправе““ (Reinow, R., *Introduction to Government*, Knopf, New York, 1964., р. 531., навод Станковић, Владан, *Локална самоуправа и равномеран привредни развој Србије*, „Политичка ревија“, бр. 2/2008., стр. 478.)

29) Види: Марковић, Драган, *Локална самоуправа у функцији развоја маргиналних подручја*, „Политичка ревија“, бр. 1/2008., Институт за политичке студије, Београд, стр. 149-160.

Резиме

Централистички начин финансирања локалне самоуправе искључује колективну друштвену акцију. Друштвено повезивање се врши по вертикали путем хијерархијске субординације којом се обухватају сви друштвени субјекти. Друштвена активност се централистички усмерава према циљевима који се посреднички утврђују независно од воље грађана. За разлику од државне управе која почива на фискалној концентрацији средстава, друштвено-економску основу локалне самоуправе чини самоиницијативно удруживање средстава које се врши добровољним опредељивањем. Из заједничких потреба проистиче и заједнички интерес за удруживањем средстава да би се оне задовољиле, због чега се локална самоуправа и почела развијати најпре у срединама где је држава мало или није нимало улагала. Истинске локалне самоуправе има само уколико има средстава за слободно удруживање, а уколико се она фискалним захватањем умањују, и самоуправа се сужава. Због фискалног финансирања, стварне самоуправе нема већ на нивоу општине, или је има само толико колико се општински проблеми решавају путем самодоприноса. Уколико се грађанима средства кроз фискалне дажбине отуђују, отуђује им се и друштвена самосталност, а са тиме и могућност друштвеног утицаја на било ком нивоу.

ЛИТЕРАТУРА

- Беговић, Борис, и др., *Управљање локалном заједницом*, Центар за либерално-демократске студије, Београд – Смедеревска Паланка, 2000.
- Влатковић, Милан, *Изазови локалне самоуправе у Србији 1990-2006*, ДО „Локална самоуправа Србије“, Београд, 2006.
- Марковић, Драган, *Локална самоуправа – перспективе у условима глобализације*, Институт за политичке студије, Београд, 2007.
- Марковић, Драган, *Локална самоуправа у функцији задовољавања заједничких потреба*, „Политичка ревија“, бр. 1/2007., Институт за политичке студије, Београд
- Марковић, Драган, *Локална самоуправа у функцији развоја маргиналних подручја*, „Политичка ревија“, бр. 1/2008., Институт за политичке студије, Београд
- Маринковић, Радивоје, *Локална самоуправа*, Институт за политичке студије, Београд, 1998.
- Reinow, R., *Introduction to Government*, Knopf, New York, 1964.

- Станковић, Владан, *Локална самоуправа и равномеран привредни развој Србије*, „Политичка ревија“, бр. 2/2008.
- Суботић, Драган, *Модели организовања и управљања у локалној заједници*, „Политичка ревија“, бр. 2/2008.
- *Упоредна искуства локалних самоуправа*, Магна агенда, Београд, 2002.

Dragan Z. Markovic

MODELS AND WAYS OF FINANCING LOCAL SELF-GOVERNMENTS

Summary

Basic objective of this text is to precisely define a difference between the state administration and the way and model of its financing on one side, and local self-government and its way and model of financing on another side. One more objective of the text is also to underline the significance of voluntary tax as the main source of financing for one local self-government. In contrast with the state government that is financed from fiscal concentration of the sources, a socio-economic foundation of one local self-government is based on self-initiative merging of the sources by the way of voluntary determination. From these common needs then emerges also the common interest for merging of the sources for purpose of satisfying the above mentioned needs and consequently local self-governments originated from the communities with insignificant or zero investment of the state.

In this analysis author used appropriate scientific literature regarding practical experiences in financing of the local self-governments, as well as a theory-based scientific method.

Key Words: democratization, decentralization, local self-government

Овај рад је примљен 2009. а прихваћен за штампу на састанку Редакције
..... 2009. године.